

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

Metodologie 2

Mgr. Lenka Slepčková

Název práce: *Závěrečný projekt metodologie 2*

Vypracovala:

Bc. Kamila Janečková; UČO 190526

Navazující magisterský studijní program PdF N-SPD Speciální pedagogika

Téma:

Změna kvality života při přidělení vodícího psa

Výzkumný problém:

Sledování změn v kvalitě života zrakově postiženého s vodícím psem

Výzkumná otázka:

Jak se zlepší kvalita života zrakově postiženého jedince s vodícím psem?

Samostatný pohyb a prostorová orientace je pro zrakově postiženého člověka velmi obtížná. I při zvládnutí znalostí prostorové orientace je při některých situacích pomoc druhého člověka nebo vodícího psa užitečná a vhodná.

Cílem mého zkoumání bude zjistit v jakých situacích je jedinec díky vodícímu psu samostatnější a cítí se jistěji. A jaké můžeme pozorovat změny v kvalitě života.

Hlavní výzkumná otázka:

Jak se zlepší kvalita života zrakově postiženého jedince s vodícím psem?

Vedlejší výzkumné otázky:

1. Jak se změní psychika zrakově postiženého člověka po přidělení vodícího psa?
2. Jaké nastanou změny v sociálním životě zrakově postiženého člověka po přidělení vodícího psa?
3. Zapojí se zrakově postižený člověk více do kulturního a společenského života?

Pro svůj projekt jsem zvolila kvalitativní výzkum, protože budu pracovat se slovy, významy, pocity a dojmy dotazovaných. Ze získaných informací budu vytvářet strukturu a teorii a sbírat všechny dostupná data. V mém projektu bude hlavně podstatné sledovat aktéry v jejich přirozeném prostředí a snažit se porozumět pocitům a dojmům z pohledu aktérů.

Závěry nechci zobecňovat na celou populaci, ale pouze na jedince, kterých se výzkum bude týkat.

Jako nejvhodnější metodu pro sběr dat bych volila rozhovor.

Rozhovor bych vedla zhruba s dvaceti jedinci, které bych kontaktovala osobně a to za pomoci Tyflocentra o.p.s., které bych navštívila.

Výhody v rozhovoru vidím v:

- osobní kontakt
- možnost ptát se na další otázky, které by mě případně během rozhovoru napadaly
- větší objektivita
- získání všech potřebných informací
- možnost případného dovysvětlení otázek

Nevýhody v rozhovoru vidím v:

- neochota navázat osobní kontakt
- neochota spolupracovat
- velká časová náročnost
- tazatel se musí vyhýbat otázkám, které mohou mít zavádějící odpovědi
- klade velké nároky na dovednosti tazatele
- náročný na zpracování dat

Praktické problémy by mohly nastat např. v neodhadnutí časové náročnosti při vedení rozhovorů a ve špatném zpracování dat...

Další možný problém by mohl nastat v neochotě aktérů odpovídat na otázky a v nespolupráci.

Úryvek scénáře z rozhovoru:

1. Je Vaše ztráta zraku získaná nebo vrozená?
2. Jak dlouho máte vodícího psa?
3. Měl/a/ jste již vodícího psa nebo je tento Váš první?
4. Jaké výhody zaznamenáváte při pohybu s vodícím psem?
5. Má pohyb s vodícím psem nějaké nevýhody?
6. Je pro Vás pohyb s vodícím psem jednodušší nebo naopak zažíváte ze strany lidí nějaká omezení?

Jako s prvním aktérem jsem se setkala s 32-letým nevidomým mužem, který vodícího psa dostal teprve před necelými třemi měsíci. S pejskem se v podstatě sžívali a seznamovali. Učili se spolu poznávat nová místa a trasy a seznamovali se spolu se svým okolím. Stále se setkávají s novými zkušenostmi, které se vodících psů týkají. Sbírají s nimi nové dovednosti a zkušenosti, které jim ulehčují život se zrakovým postižením.

Podstatné výhody už ale našel ve zrychlení chůze. Ta je také plynulejší, jistější a bezpečnější. Činnosti, které dělal dříve sám se zjednodušily a především urychlily. Také přechody přes vozovku nebo nalezení patníku jsou pro ně nyní bezpečnější.

Náš aktér je nevidomý od narození, ale vodícího psa má prvního. Dříve využíval pouze prostorové orientace, bílé hole a příležitostně využíval pomoci průvodce, pokud musel dojít na místa, která neznal.

Nejprve se musel naučit, že za jeho bezpečnost není zodpovědný pouze on sám, ale i vodící pes. Což mu doteď činí ještě stále potíže. V některých situacích se musí spolehnout pouze na psa a důvěřovat mu.

V oblasti socializace neměl dříve problém, rády navazoval nové kontakty. S vodícím psem ale pociťuje, že si ho lidé více všímají, častěji ho oslovují a snadněji se tak integruje do společnosti. Našel si také nové kamarády při venčení svých psů nebo v organizaci, ze které své psy mají.

V oblasti psychické a fyzické stránky je také spokojenější. Pocit, že není sám, že u sebe stále má svého psa mu dodává pocit pohody a lepší nálady. Se svým psem si může hrát, komunikovat s ním nebo se starat o jejich srst. Díky pejskovi pociťuje také zlepšení fyzické stránky. Procházky a výlety, které si díky pejskovi dopřává mu dělají radost a samozřejmě dodávají lepší kondici.

Svůj volný čas tráví především se svým pejskem, ale také více u svých rodin. Dříve měl se svou rodinou méně osobních setkání, teď se díky pejskovi scházejí častěji. Snaží se chodit do přírody, dopřát pejskovi pohyb a vyběhání.

Nevýhody zatím žádné významné nezaznamenal. Při chůzi s vodícím psem mu stále pomáhají pracovníci Tyflocentra, kteří jsou ještě na blízku. Se psem může na všechny úřady, do veřejné dopravy, tudíž pes neznamena žádné omezení.

Jediná nevýhoda je snad jen ta, že spousta lidí pejska zastavuje, chce ho hladit, dávat mu pamlsky a tím ho rozptylují a odvádějí od jeho práce a povinností.

Pro sběr potřebných informací bude potřeba více času, kvůli osobním setkáním s aktéry. Bude také nutné vyhledat větší vzorek aktérů. A to proto, aby informace a data byly od aktérů, kteří např. nemají prvního pejska nebo ho mají již delší dobu.

Vodící pes pomáhá lidem s těžkým zrakovým postižením především v prostorové orientaci, sociální oblasti, psychické a fyzické pohodě, a také v trávení volného času. Co se týče změny kvality v sebeobsluze, myslím si, že v této oblasti větší změny a zkvalitnění nenastanou. Oblast sebeobsluhy se týká především asistenčních psů.

Použitá literatura a zdroje:

Škola pro výcvik vodících psů pro nevidomé. *Zákony pro nevidomé* [online]. c2000. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.vycvikvodichpsu.cz/zakony.php>>

Wikipedie-otevřená encyklopedie. Socializace[online]. c1995-2009. [cit.25.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Socializace>>

SVVP. *Činnost Střediska výcviku vodících psů* [online]. c1997. [cit.4.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.vodicipsi.cz/nasecinnost.htm>>

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR – SONS. *Kdo je zrakově postižený?* [online], c2002-2008. [cit. 6.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.sons.cz/kdojezp.php>>

Okamžik. *Vodící psi* [online]. c2000. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.okamzik.cz/poradna/vodici_psi.htm>

Planeta zvířat. *Psi nahrazují lidské oči* [online]. c2005-2009. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW:

<<http://casopis.planetazvirat.cz/070109-psi-nahrazujici-lidske-oci-1.html>>

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR – SONS. *E - bariéry osob se zdravotním postižením*. c2002-2008. [cit. 25.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.sons.cz/docs/e-bariery/>>

HELPPES Centrum výcviku psů pro postižené. *Vodící psi pro nevidomé* [online]. c2006. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.helppes.cz/psi-pomocnici-pro-nevidome.php>>

Inco forum. *Kvalita života a nemoc* [online]. c2000. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.inco-forum.cz/download/2_5_konf_Dragomir_Brno2005.ppt>

Klub držitelů vodících psů. *Z historie výcviku vodících psů u nás* [online]. c2006. [cit. 4.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://kdvp.brailnet.cz/index.php?src=histor_cr>

WIENER, P. *Prostorová orientace a samostatný pohyb zrakově postižených*. Praha : Avicenum, 1986, s. 74

NOVÁKOVÁ, Z. Oftalmopedie. In: PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno : Paido, 2006, s. 229-247. ISBN 80-7315-120-0

VAŽUROVÁ, H., MÜHLPACHR, P. *Kvalita života – Teoretická a metodologická východiska*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3754-7

SAERBERG, S. *Geradeaus ist einfach immer geradeaus. Eine lebensweltliche Ethnographie blinder Raumorientierung*. Konstanz: UVK, 2006. ISBN 1619-9464

www.blindenhund.ch

Jako problematickou vidím na vašem výzkumu volbu rozhovorů , tak jak je plánujete, myslím že na vaše otázky by šlo lépe a přesvědčivěji odpovědět jinak – nemůžete se spoléhat na výpovědi respondentů, zvláště mají-li hodnotit změny v čase.